

SPRÁVNÁ VÝSLOVNOST

Naučí-li se dítě správně mluvit před nástupem do 1. třídy, bude to mít pozitivní vliv na jeho výsledky ve škole a na zapojení do kolektivu vrstevníků.

Správná mluva je vizitkou každého z nás, avšak zkušenosti pedagogů, klinických logopedů varují, že stále více dětí předškolního věku trápí nějaké poruchy výslovnosti. **Pokud se porucha podchytí včas** a dojde k efektivnímu působení nejen v MŠ, u klinického logopeda, ale především doma, je **velké procento úspěšnosti** jejího úplného odstranění. Velkou roli ve vývoji řeči hraje zájem a všímavost Vás rodičů. Využijte své role a moci, buďte všímaví, kreativní a nebojte se v případě pochyb se na nás obrátit. Z hlediska vývoje řeči přibližně kolem 7. roku končí to nevhodnější období, aby se řeč a vůbec komunikace správně rozvinula, dítě se naučilo dobře vyslovovat a řeč i výslovnost se stačila upevnit.

Rozvoj řeči

Mezi **prvním a druhým rokem** se slovní zásoba názvů osob, věcí a činností výrazně zvětšuje.

Mezi **druhým a třetím rokem** je dítě schopno se dorozumět a začíná tvořit jednoduché věty a používat gramatické tvary. Vývoj řeči značně zrychluje rozvoj myšlení, motoriky a dalších schopností.

Mezi **třetím a čtvrtým rokem** má dítě snahu o samostatné vyjadřování a zvědavost se projevuje četnými otázkami (Co je to? Proč? ...). O sobě samém ještě hovoří většinou ve 3. osobě. Až dítě pochopí, že je oslovováno a že je od něho očekávána odpověď na toto oslovení, tehdy začíná užívat zájmeno "JÁ". V tomto věku zpravidla vstupuje do mateřské školy.

Mezi **čtvrtým a pátým rokem** je pro dítě nejdůležitější činností **hra a kresba**, která má typické znaky a je tak vhodná pro upřesnění správné diagnózy a následné rehabilitace. Většina dětí v tomto období dovede již také přesněji rozlišovat barvy, vyprávět krátké pohádky, reprodukovat jednoduché písně a říkanky.

Věk	Rozvoj slovní zásoby	Vývoj výslovnosti
do 1 roku	Dítě rozumí jednoduchým pokynům a začíná opakovat jednoduchá slova, která slyší.	M B P A E I O U D T N J
do 2,5 let	Tvoří jednoduché věty, od 2 let se ptá "co je to", rozlišuje svou slovní zásobu.	K G H CH V F OU AU
do 3,5 let	Mluví ve větách, začíná si osvojovat gramatickou stavbu vět, ptá se "proč", rozšiřuje dále slovní zásobu. Začíná se tvořit verbální (slovní) paměť.	Zvládá N D T L (i artikulačně) Bě Pě Mě Vě
do 4,5 let	Dokončuje se gramatická stavba vět, dítě již chápe děj a umí ho vyprávět.	Ň Ď ť Vytvoří se Č Š Ž
do 6,5 let	Dítě chápe složité děje, má již velkou slovní zásobu, gramaticky zvládá jednoduchá souvětí.	C S Z R Ř kombinace ČŠŽ a CSZ

Kdy se má zahajovat logopedická péče u dětí?

Zahájení péče u jednotlivých poruch je individuální – pokud dítě nezačíná včas mluvit, je na místě se poradit už před třetím rokem. U koktavosti v předškolním věku je konzultace zapotřebí většinou nejdéle po měsíci, pokud porucha nemizí spontánně. **Péče o výslovnost ŤĎŇ a sykavek se zahajuje kolem 4,5 roku, nácvik skupiny LRŘ kolem 5. roku. Pokud je hláskových skupin víc (např. ŤĎŇ, sykavky i LRŘ) nebo je řeč obtížně srozumitelná, lze zahájit logopedickou péči i podstatně dříve.** Zpočátku jde ale vždy o podporu a rozvoj základních smyslových schopností a obratnosti a také o hledání příčiny odlišností ve vývoji.

PREVENTIVNÍ LOGOPEDICKÁ PÉČE

V naší mateřské škole je logopedická péče součástí výchovně vzdělávacího programu a zaměřuje se na logopedickou prevenci. Díky ní je možné předejít mnoha vývojovým vadám řeči. Rozvíjí slovní zásobu dětí, zlepšuje jejich vyjadřovací schopnosti, zabývá se smyslovým vnímáním, přispívá k rozvoji motorické dovednosti, a tím i k obratnosti mluvidel. Může účinně pomoci tam, kde vady a poruchy řeči vznikají na základě nesprávného mluvního vzoru, jako důsledek málo podnětného prostředí nebo jednostranně zaměřeného prostředí, nezralého sluchového či zrakového vnímání nebo neobratnosti mluvidel. A protože typickou činností předškolního věku je hra, také při preventivních logopedických aktivitách si děti společně s učitelkou hlavně hrají a mluví a mluví a hrají.

Činnosti zaměřené na výchovu řeči dětí:

- + Sluchové hry
- + Dechové cvičení
- + Gymnastika mluvidel
- + Průpravná cvičení k artikulaci jednotlivých hlásek
- + Rytmizace slov, říkadel a rozpočítadel
- + Zpěv a rytmizace známých písniček – hry se zpěvem
- + Dramatizace pohádek
- + Grafomotorická cvičení s doprovodnými říkadly

Sluchové hry

Poznávání předmětů podle zvuku, lokalizování směru zvuku, poznávání písňe podle melodie, naslouchání mluvenému slovu, procvičování sluchové paměti, poznávání zvuků zvířat, ptáků a zvuků různých známých činností.....

Cvičení rozeznávání hlásek na začátku slova. Cvičení rozeznávání slabik. Učitelka řekne dvě slova a děti poznávají, zda zní stejně či jinak (lze použít i nesmysly např. dýs-dýš).

Dechová cvičení

Nácvik usměrňování výdechového proudu (foukání do listu papíru, vatové či polyst. kuličky, foukání brčkem do vody, dýchání si do dlaní.....).

Nácvik nádechu a výdechu (přivoníme ke květince, předvádíme troubení auta či houkání vlaku, foukání.....).

Gymnastika mluvidel

Cvičení s jazykem - tvoření špičky, ruličky, lehké vysouvání a zasouvání jazyka, předvádění čertíka, dosahování na nos či bradu, pohyb jazyka zleva doprava, atd.

Cvičení dolní čelisti - pohyb dolní čelisti při zavřených ústech, otevírání a zavírání úst

Cvičení rtů - střídání úsměvu s mračením, posílání pusinek, našpulení rtů

Průpravná cvičení k artikulaci

Napodobování pohybů mluvidel - motivace zvuků při vyvozování hlásek (např. Á – zíváme, Ó – divíme se, AU – to to bolí, atd.)

Rytmizace slov, říkadel a rozpočítadel

Dělení slov na slabiky – nejdříve vytleská učitelka, a pak děti opakují. Zvládnuto – děti vytleskávají samy (své jméno, co je na obrázku, atd.). Dáváme pozor na dodržení dlouhých slabik.

Rytmizace a výslovnost říkadla – opět nejdříve předvede učitelka, poté společně s dětmi a nakonec děti samy. Lze doprovodit i obrázky či průpravným cvičením.

Zpěv a rytmizace písniček

Při nácvičku písničky postupujeme stejně jako u říkadel, ale děti rytmus vyťukávají např. ozvučnými dřívky apod. Děti doprovázíme hrou na hudební nástroj.

Dramatizace pohádky

Učitelka nejdříve vypráví pohádku sama dle obrázků a přidává i obrázky postav. Poté opakuje a už ji doplňují děti. V závěru se děti střídají a pohádku dle obrázků vyprávějí samy. Pohádku je vždy hezké si společně zahrát.

Grafomotorika

Cvičení na uvolnění ramenního kloubu, předloktí a zápěstí v rytmu říkadel (učitelka předvádí děti opakují). Nácvik špetky – správný úchop tužky. Grafická cvičení s doprovodnými říkadly – pracovní listy. Kreslení na volný námět – samostatné kreslení dětí.